

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/11359-2

Saksbehandler: Tore Tødås

Dato: 30.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre	32/2026	09.10.2026

Børgefjell nasjonalpark - distriktsplan 2026-2030 for Burkije sijte

Forvalters tilrådning:

Børgefjell nasjonalparkstyre tar Burkije sijtes distriktsplan 2026-2030 til orientering.

Nasjonalparkstyret viser til at verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark fastsetter de juridiske rammene for bruk og tiltak innenfor nasjonalparken, og at forhold som krever tillatelse etter verneforskriften må behandles særskilt av forvaltningsmyndigheten.

Nasjonalparkstyret viser for øvrig til vurderingene i saksutredningen.

Begrunnelse:

Distriktsplanen er vedtatt av årsmøtet i Burkije sijte etter bestemmelsene i reindriftsloven. Nasjonalparkstyret har ingen formell rolle i vedtak eller godkjenning av planen, men planen inneholder opplysninger om arealbruk, drift og aktiviteter som har relevans for forvaltningen av Børgefjell nasjonalpark. Det vurderes derfor som hensiktsmessig at styret gjøres kjent med innholdet i planen og de vurderinger som framgår av saksutredningen.

Saksopplysninger

Burkije sijtes distriktsplan 2026–2030 er vedtatt av årsmøtet i reinbeitedistriktet og oversendt blant annet Børgefjell nasjonalparkstyre til orientering. Distriktsplanen er utarbeidet med hjemmel i reindriftsloven og beskriver reinbeitedistriktets arealbruk, drift, anlegg, motorferdsel og framtidige behov.

Reindriftsloven inneholder ikke krav om at distriktsplaner skal sendes på offentlig høring eller godkjennes av offentlige myndigheter. Formålet med planen er å gi offentlige myndigheter informasjon om reinbeitedistriktets arealbruk og virksomhet som grunnlag for planlegging og saksbehandling. I Landbruksdirektoratets veiledning for distriktsplaner legges det imidlertid til grunn at kommune, fylkeskommune og statsforvalter bør orienteres om planarbeidet og gjøres kjent med hovedinnholdet i planen før den vedtas. For Burkije sijtes distriktsplan foreligger det ikke opplysninger om at kommune, fylkeskommune eller statsforvalter har vært involvert i planarbeidet før planen ble vedtatt. Nasjonalparkstyrets behandling av saken må derfor forstås som en etterfølgende orientering om innholdet i den vedtatte planen.

Ved gjennomgangen av distriktsplanen er det relevant å se denne opp mot verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark. Distriktsplanen er reindriftens planverk etter reindriftsloven, mens verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark fastsetter de juridiske rammene for bruk og tiltak innenfor nasjonalparken. Forvaltningsplanen for Børgefjell nasjonalpark gir nærmere retningslinjer for praktisering av verneforskriften. Det er derfor naturlig at distriktsplanen og forvaltningens styringsdokumenter har ulik innretning og vektlegging på enkelte områder.

På et overordnet nivå er det stor grad av samsvar mellom distriktsplanen og formålet med vernet av Børgefjell nasjonalpark. Distriktsplanen legger stor vekt på betydningen av sammenhengende beiteområder og beitelandenes funksjon over tid. Dette har klare berøringspunkter med formålet i verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark om å bevare et stort naturområde tilnærmet fritt for tekniske inngrep. Verneforskriften har samtidig som formål å ivareta naturgrunnlaget som er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse, herunder reindrift. Forskriften gir dermed ikke et særskilt vern av reindriftsaktiviteten i seg selv, men legger til grunn at naturgrunnlaget som reindriften er avhengig av skal opprettholdes.

Distriktsplanen beskriver eksisterende gjerdeanlegg, hytter, gammer, naust og andre installasjoner som inngår i den daglige driften. I tillegg beskrives framtidige ønsker om nye hytter, reingjerder, naust og utvidelse av enkelte eksisterende anlegg. Flere av de beskrevne tiltakene vil berøre arealer innenfor Børgefjell nasjonalpark. Slike tiltak omfattes av bestemmelsene i verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark om vern av landskapet og vil kreve særskilt behandling etter verneforskriften dersom de ønskes gjennomført. Verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark har som utgangspunkt at området er vernet mot inngrep, mens forvaltningsplanen legger til grunn en restriktiv praksis ved etablering av nye bygninger og anlegg i nasjonalparken. De tiltakene som er omtalt i distriktsplanen må derfor forstås som reinbeitedistriktets uttrykte ønsker, og ikke som tiltak som er avklart gjennom gjeldende forvaltningspraksis.

Motorferdsel på barmark er det temaet hvor distriktsplanen i størst grad berører forhold som er direkte regulert gjennom verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark. Distriktsplanen beskriver bruk av ATV, motorsykkel, helikopter og andre motoriserte hjelpemidler som en nødvendig del av reindriften. Det redegjøres for faste traseer til anlegg og hytter, samtidig som planen beskriver større områder hvor det kan være behov for kjøring i forbindelse med gjeting, samling, kalvemerking, flytting og slakting av rein.

Verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark legger til grunn et generelt forbud mot motorisert ferdsel på land og åpner samtidig for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til bruk av barmarkskjøretøy i forbindelse med utøvelse av reindrift. Det framgår videre av verneforskriften at det for reindriften kan legges opp til en praksis med flerårige tillatelser som del av godkjent distriktsplan slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

Disse bestemmelsene er nærmere omtalt i forvaltningsplanen for Børgefjell nasjonalpark og i Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratets veileder *Reindriftas motorferdsel på barmark i verneområder*. Begge dokumentene legger til grunn at distriktsplanene skal kunne fungere som et faglig grunnlag for behandling av søknader om motorferdsel og eventuelle flerårige tillatelser. Samtidig understrekes det at all barmarkskjøring i verneområder krever dispensasjon eller tillatelse etter verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark.

Veilederen legger til grunn at distriktsplanen skal inneholde tilstrekkelige opplysninger om blant annet hvilke verneområder som berøres, hvilke traseer som skal benyttes, hvilke områder som har behov for kjøring utenfor faste traseer, hvilke arbeidsoppgaver kjøringen er knyttet til, forventet omfang av kjøringen, hvilke kjøretøy som skal benyttes og behovet for medhjelpere. Hensikten er at distriktsplanen skal kunne danne grunnlag for behandling av søknader om flerårige dispensasjoner etter verneforskriften. Veilederen legger samtidig ansvaret på reinbeitedistriktet og

reindriftsutøverne for å dokumentere behovet for motorferdsel og fremme nødvendige søknader til forvaltningsmyndigheten.

Distriktsplanen for Burkije sijte inneholder enkelte av de opplysningene som veilederen legger til grunn bør inngå i et beslutningsgrunnlag for behandling av søknader om motorferdsel, blant annet beskrivelser av traseer og kjørebehov. Sammenholdt med veilederen framgår det imidlertid at planen ikke inneholder alle de opplysningene som veilederen legger til grunn for behandling av flerårige dispensasjoner. Omfanget av kjøringen er i liten grad konkretisert, forventet kjøremønster er ikke nærmere beskrevet og behovet for kjøring utenfor faste traseer er hovedsakelig omtalt på et overordnet nivå. Planen gir dermed ikke et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den samlede belastningen motorferdselen kan medføre for verneverdiene innenfor nasjonalparken.

Barmarkskjøringen som beskrives i distriktsplanen er ikke tidligere omsøkt eller behandlet etter verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark. Beskrivelsene i distriktsplanen omfatter dermed motorferdsel som ikke har vært gjenstand for den dispensasjonsbehandlingen verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark legger opp til. Dersom reinbeitedistriktet ønsker å etablere en ordning med flerårige tillatelser til motorferdsel på barmark innenfor nasjonalparken, forutsetter dette at det fremmes søknad i tråd med verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark og at behovet dokumenteres i samsvar med de krav og forutsetninger som følger av den nasjonale veilederen.

Ved vurderingen av motorferdsel er det også relevant å se hen til utviklingen som har skjedd over tid. Bruken av terrenggående motorkjøretøy i reindriften har økt betydelig siden 1980-tallet. Denne utviklingen har medført at motorferdsel har fått en langt større betydning i den praktiske reindriften enn tidligere. I enkelte deler av nasjonalparken finnes det i dag kjørespor som framstår som synlige og varige spor i terrenget.

Motorferdsel på barmark er et tema som verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark søker å regulere fordi slik ferdsel kan medføre terrengslitasje, påvirkning på vegetasjon og forstyrrelser av dyrelivet. Den nasjonale veilederen framhever at den samlede belastningen fra motorferdsel kan være betydelig selv om den enkelte kjøretur isolert sett gir begrensede virkninger.

Forvaltningsplanen omtaler tilsvarende utviklingen av barmarkskjøring som en av de største utfordringene for verneområdet. Både veilederen og forvaltningsplanen bygger på verneforskriften for Børgefjell nasjonalparks utgangspunkt om at motorferdsel skal begrenses til det som er nødvendig, samtidig som reindriftens behov skal ivaretas innenfor rammene av vernet.

Distriktsplanen inneholder også vurderinger knyttet til ferdsel, friluftsliv og reiseliv, hvor distriktet uttrykker bekymring for økende aktivitet i og rundt nasjonalparken. Dette er forhold som også berøres av verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark og den påfølgende forvaltningen av området. Mens distriktsplanen beskriver konsekvenser slik aktivitet kan ha for reindriften, skal forvaltningen etter verneforskriften foreta en avveining mellom hensynet til verneverdiene, reindriften og andre legitime brukerinteresser. Ulik vektlegging av disse spørsmålene må derfor ses i lys av planenes ulike formål.

Samlet sett gir distriktsplanen et godt bilde av reinbeitedistriktets arealbruk, driftsgrunnlag og utfordringer. Gjennomgangen viser at distriktsplanen i hovedsak bygger på de samme grunnleggende forutsetningene som verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark når det gjelder betydningen av sammenhengende naturområder og grunnlaget for reindrift. Samtidig beskriver planen aktiviteter og framtidige ønsker som på enkelte områder berører forhold som er direkte regulert gjennom verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark. Dette gjelder særlig nye bygninger og anlegg samt motorferdsel på barmark. For disse temaene er verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark det styrende dokumentet, mens forvaltningsplanen og den nasjonale veilederen gir nærmere føringer for hvordan bestemmelsene skal praktiseres. Distriktsplanen viser samtidig at eventuelle framtidige

søknader om motorferdsel og flerårige tillatelser må dokumenteres og behandles i samsvar med kravene som følger av verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark og den nasjonale veilederen.

Vedlegg:

- Distriktsplan 2026 – 2030 for Burkije sitje
- Veileder M-2561|2023 - Reindrifas motorferdsel på barmark i verneområder

BURKIJE SIJTE

Distriktsplan

2026-2030

Distriktsplan for Burkije sijte

Planperiode 2026-2030

REVIDERT 2026

Austfiplingdalsvegen 490 · 8685 Trofors

Burkije sijte org. nr: 975 835 138

Vedtatt på årsmøte den 17.08.2026

Planen gjelder for perioden: 2026-2030

Plan sendes til følgende instanser:

**Berørte kommuner: Hattfjelldal, Grane, Røyrvik
Statsforvalteren i Nordland og Børgefjell nasjonalparkstyre
Fylkeskommune: Nordland fylkeskommune**

Distriktsplanen bygger på Reindriftsloven av 15. juni 2007 nr. 40 og er tilpasset de lokale forhold i Burkije sijte reinbeitedistrikt.

§ 1 - Reindriftslovens formål er blant annet:

For det samiske reinbeiteområdet skal loven legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig.

Loven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste Ressursgrunnlag.

Ansaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

§ 3 - Følgende i forhold til folkeretten gjelder for lovanvendelsen:

Lovens skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

§ 4 – Reindriftsloven sier blant annet følgende om beiterett:

Innenfor det samiske reinbeiteområdet skal det legges til grunn at det foreligger rett til reinbeite innenfor rammen av denne lov, med mindre annet følger av særlige rettsforhold.

Ved inngrep i reindriftssamers rettigheter skal det ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger.

§ 62 – Om distriktsplaner sier Reindriftsloven:

Distriktsstyret skal utarbeide en distriktsplan for distriktet som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendig for den offentlige planleggingen.

Innhold

Beskrivelse av reinbeitedistriktet.....	3
Administrative forhold og organisering	4
Beitebruk.....	5
Vårbeite:.....	5
Sommerbeiter:	5
Høstbeiter:	6
Vinterbeiter:.....	6
Beitetider	6
Svenske samebyers bruk av beiter i Norge	6
Utfordring.....	7
Jakt, fangst og fiske	7
Reintall og produksjon	7
Gjerder, hytter og anlegg i distriktet.....	8
Inngrep og forstyrrelser	10
Konsultasjonsplikten	10
Vern av arealer i distriktet	10
Vannkraftutbygginger	10
Vindkraftutbygging	10
Mineralutvinning.....	11
Jordbruk og skogbruk.....	11
Ekspansjon av byer og tettsteder	12
Fritidsbebyggelse	12
Ferdsl og friluftsliv.....	12
Veier og jernbane.....	12
Motorferdsel i utmark.....	12
Rovviltskader og tapsforebyggende tiltak	13
Verneområder	13
Motorferdsel	14
Bruksregler for terrenggående barmarkskjøretøy.....	14
Motorferdsel i verneområdene	15
Forhold til tilgrensende reindrift.....	16
Revidering og vedtak av distriktsplanen	17

Beskrivelse av reinbeitedistriktet

Burkije sijte ligger i syd/østlige del av Nordland og er lokalisert i Hattfjelldal, Grane og Røyrvik kommuner. Distriktet består av 3 siidaandeler 9 personer, med høyeste reintall på vinterflokk på 1500 rein.

Distriktet er et grensedistrikt mot Sverige, distriktet har også tilgang på vinterbeite i Sverige. I Sverige berører distriktet to län, Västerbotten og Västernorrland i henholdsvis kommunene Nordmaling og Gideå.

Administrative forhold og organisering

Distriktet består av tre sidaandeler som alle er representert i distriktsstyret.

Sidaandelsledere	Org nr	Adresse
Tor Enok Larsen/Ragnhild Sparrok Larsen	971 206 926	Austfjellindalsvegen 490, 8685 Trofors
Lars Thomas Sparrok Larsen	928 522 784	Sørsiveien 715, 8696 Hattfjelldal
Aslak Anta Jåma/Stine Jåma	986 617 272	Sørsiveien 755, 8696 Hattfjelldal

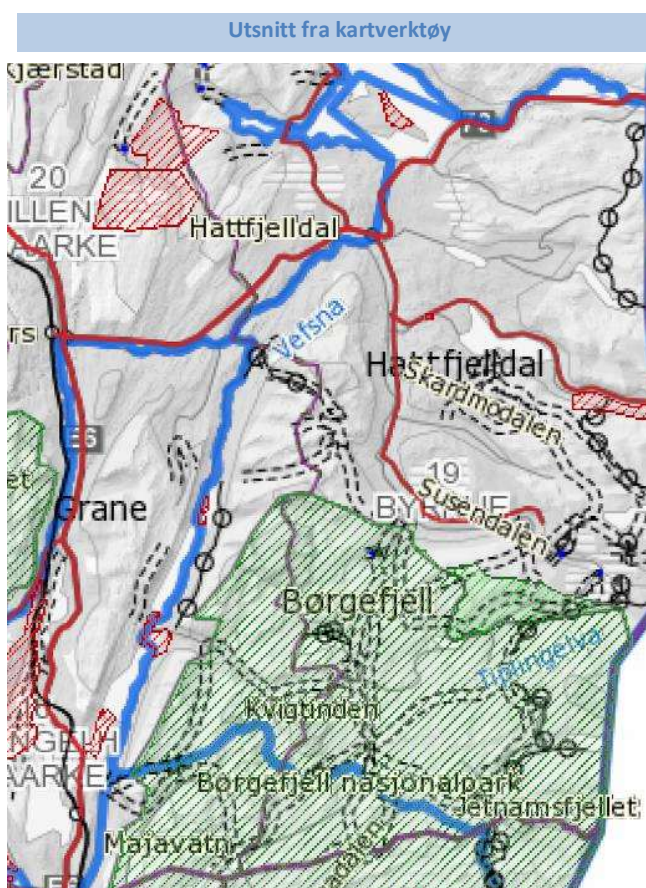
I tillegg til sidaandelshaverne leies det inn hjelp etter behov.

Burkije sijte fikk sine nåværende grenser gjennom Reindrifststyrets vedtak i sak 27/11 av 27.04.1999. Grensene har siden da vært uendret med unntak av den uavklarte situasjonen i forhold til reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige.

Grensene samt bruksdisposisjonene kan lastes ned på den offentlig tilgjengelige kartportalen: <https://kilden.nibio.no/>

Kartutsnittet viser i grove trekk distriktet med grenser, sperregjerder og traseer for barmarkskjøring. I kartverktøyet kan det velges kartlag som er relevante for brukeren og som viser enkelte bruksdisposisjoner.

I tilfeller der det planlegges inngrep eller endret bruk bes det om at distriktet kontaktes for presisering av planverk.

Beitebruk

Burkije sijte har gode, sammenhengende beiteområder som danner grunnlaget for reindriften gjennom året. De ulike beiteområdene inngår i en samlet driftsstruktur, der områdene har ulike funksjoner gjennom de forskjellige årstidene. Sammenhengende beiteland er viktig for at reinen skal kunne trekke mellom de ulike områdene og nytte beiteressursene etter skiftende vær- og beiteforhold. Det er også viktig at det finnes tilstrekkelig med tilgjengelig beiteland som gir distriktet fleksibilitet til å håndtere variasjoner i beiteforholdene og uforutsette situasjoner.

Fragmentering av beitelandet kan redusere denne fleksibiliteten og påvirke hvordan reinen kan benytte de ulike delene av distriktet. For Burkije sijte er det derfor den samlede tilgjengeligheten og funksjonaliteten i beitelandet som gir grunnlaget for den praktiske reindriften.

Vårbeite: Når Burkije sijte kommer fra vinterbeitene i Sverige benyttes følgende område til kalving med ytterpunkter: Susenfjellet, Rainisen, Rotnan, Gapsfjellet, Kjukkelen, Simskardet og Løypskardet. Dette fremgår mer detaljert på arealbukskartet. Områdene er sammenhengende og er gunstige i forhold til klima, topografi og i forhold til liten ferdsel av mennesker. Områdene er oversiktlige og gjør det mulig å observere flokken uten å uroe dyrene unødige. I kalvingsperioden prioriteres i hovedsak kantene mot sør og vest. Reinen tillates å trekke i retning mot Tjåhkere sijte i sør frem til kalvmerkingen er ferdig. Subsidiært har området rundt Daningan i spesielle situasjoner blitt brukt som kalvingsland, i normalår benyttes området som vår- og sommerbeite for bukk.

På våren gjetes det også aktivt i området rundt Daningan spesielt på grunn av at det kan bli sammenblanding med rein fra samebyen Vilhelmina Norra på svensk side, dette varer til sperregjerdet har tint frem og er vedlikeholdt. Sperregjerdet er ikke godt vedlikeholdt og fungerer ikke optimalt, dette fører til unødvendige konflikter og ekstra arbeid.

I området rundt skinnfjellet har det i de siste tiårene blitt intensivt beitet av sau. Dette har etter vår oppfatning ført til at faunaen i området er betydelig endret og at lavbeitet er i sterk tilbakegang i ransonen mot Susendal. Beitene er til dels nedbeitet i tider der reinen trekker inn i området og det er svært vanskelig å hindre at reinen trekker videre ned mot gressbeite i innmarksområder.

Sommerbeiter: Kalvmerkingen gjennomføres i hovedsak i de permanente gjerdeanleggene i Løypskaret, eller i Ørnberget ved Mjølkelvskaret.

Reinen slippes etter merking tilbake mot Skinnfjellet som ligger delt mellom Hattfjelldal og Grane der de normalt sett holder seg rolige til innsekt, sau og sørlige vinder presser dem sørover mot høgfjellsområdene rundt Kvigtind der de etter avtale med Tjåhkere sijte samarbeider området.

Avtalen med Tjåhkere sijte er en konsekvens av det ikke finnes noen naturlige barrierer i området og at beitelandet er godt og tåler belastningen i deler av sommeren. Avtalen har også flere andre positive effekter blant annet reduseres barmarkskjøringen i nasjonalparken til et minimum på grunn av mindre behov for å holde distriktenes rein adskilte. Videre fører samarbeidet til at distriktene har kompetanseutveksling i større grad og at fagmiljøet innen reindrift styrkes. En tredje faktor som ikke er målbar, men likevel er viktig er at det skapes tillit mellom aktørene i næringen.

Sommerbeitene i Burkije sijte består av store høyfjellsområder som gir stort mangfold av beitetyper og god tilgang på snø i varme perioder av sommeren. Totalt sett resulterer sommerbeite i at distriktet anser at det er god dyrevelferd i flokken og at dette resulterer i gode slaktevekter og lav naturlig dødelighet.

Høstbeiter: I september og oktober gjennomføres slakting i tett samarbeid med Tjåhkere sijte. Vinterbeitesituasjonen til distriktet gjør at deler av beitene lengre øst fra Susenfjellet, Østre Hundfjellet, Harvassdalen og Daningen må prioriteres til tidlige vinterbeiter. Av denne grunn har vi etablert gjerdeanlegg i Simskaret til høstslaktingen, og dermed flytte seinest mulig østover på senhøstbeite i disse områdene. Det er naturlig å benytte lavlandsbeitene rundt Fiplingdalen/Tomasvatnet før og i perioden rundt slakting spesielt med hensyn til de milde høstene som har vært de siste årene. Det er viktig å holde kontroll på at rein fra tilgrensende områder ikke trekker inn i dette området og fører til økt belastning på vinterbeiteområdet, enkelte år er det nødvendig med ekstraordinære skillinger for å skåne områdene rundt Daningan. Dette området og områdene nordover helt til Vågfjell vil være sentrale i tilfeller der flytting til Sverige ikke er mulig og at reinen blir stående på høstbeite mot vinteren.

Vinterbeiter: Fra november desember blir det samlet til slakt i Harrvassdalen eller Simskardet. Etter slakting vurderes flytting til Sverige så snart beiteforholdene tillater det. Om flytting til Sverige er uaktuelt vil områdene rundt Harrvassdalen og nordover helt til distriktsgrensen i nord bli brukt som vinterbeite.

Vinterbeitene er minimumsfaktoren i Burkije sijte. Beitene er imidlertid gode både i Norge og Sverige på grunn av at Burkije sijte har tilpasset reintallet etter tilgangen på vinterbeiter.

I de siste årene har distriktet vært nødt til å fore reinen i større grad på grunn av betydelige inngrep på lavbeitene i Nordmaling/Gideå. Likevel anser distriktet at området er sentralt i årshjulet til reindriften i Burkije sijte.

Primært skal Burkije sijte bruke vinterbeitene i Sverige, men hvis situasjonen tilsier det at det er nødvendig å beite i Norge eksempelvis ved låste beiter i Sverige kan beitene i Norge benyttes.

Beitetider

På de svenske beitene har distriktet et avgrenset tidsrom for vinterbeiting som strekker seg fra 1. oktober til 30. april.

I distriktet for øvrig er det anledning til å benytte alle områder til helårsbeite.

Svenske samebyers bruk av beiter i Norge

Svenske samebyer benytter i dag betydelige arealer innenfor Burkije sijte i henhold til grensebeiteloven i perioden 1. juli til 31. august. I dag avgir distriktet arealer til henholdsvis Vapsten, Vilhelmina Norra, Vilhelmina Södra og Voernese. Burkije sijte avventer forhandlingene angående ny reinbeitekonvensjon og vil vurdere eventuelle endringer nøye. Distriktet har registrert at samebyene i Sverige i økende grad har benyttet beiteland i Burkije sijte utover grensebeitelovens bestemmelser. Dette ses på med bekymring med bakgrunn i at årstidsbeiter reduseres i distriktet grunnen økt beiting av landet.

Utfordring

Distriktet har i en årrekke hatt fokus på bærekraftig bruk av de tilgjengelige beiteressursene i distriktet. Distriktet vurderer at reintallet i distriktet er innenfor det som er forsvarlig, men der flere utfordringer som kan forrykke dette betydelig. Nedbeiting av sau i lokalt avgrensede områder er en trussel for bærekraften i enkelte områder i distriktet. Mer intensiv drift innen sauenæringen anses som en stor trussel i viktige beiteområder for rein.

Fremmedbeiting av rein fra tilgrensende reinbeitedistrikt er en annen faktor som i de siste årene har blitt en bekymring for distriktet. Dette gjelder alle årstidsbeiter, men spesielt vinterbeite som er en marginalfaktor i distriktet. Spesielt er områder som fra distriktet er lavt utnyttet svært verdifulle da de representerer potensialet som kan utnyttes i tidspunkt der uforutsette hendelser oppstår. Distriktet ble eksempelvis i 2022 utsatt for en falsk påvisning av CWD der flytting til vinterbeitene i Sverige ble umuliggjort. I slike tilfeller vil friske beiter være en forutsetning for videre drift i distriktet. Med fremmedbeiting vil slike potensial forsvinne eller bli reduserte og driften i distriktet vil bli mer sårbar.

Bruk av årstidsbeitene i distriktet er under press fra annen bruk og fra inngrep. Spesielt har vindkraftutbygging i distriktets vinterbeiter ført til at bruken av vinterbeitene har blitt endret og at foring er en viktig del av driften. I mindre skala skjer dette i alle deler av distriktet, nedbygging, skogsdrift og infrastruktur tar mer plass og viktige beiteområder fravikes i større grad. Turisme i nasjonalparken er også et viktig moment som skaper utfordringer for reindriften. Aktiviteten i Børgefjell er i hovedsak konsentrert om sensommer og høst, en periode der det er avgjørende at det er beitero og at reinen skal bygge opp vinterreserver.

Jakt, fangst og fiske

Distriktet har i en årrekke sett nødvendigheten i å høste fra naturen utover reindriften. Det er et betydelig potensial innen jakt og fiske i distriktet som reindriften tidligere har utnyttet i større grad. Med den satsingen i de siste årene som er gjort innen foredling av reinkjøtt er det naturlig å legge inn også småvilt og fisk i produksjonen. Distriktet vil i de kommende årene satse mer på denne type bærekraftig høsting fra naturen. Det er svært sannsynlig at dagens infrastruktur i form av hytter og transportmidler kan benyttes i denne høstingen. I Sør-Samisk kultur er dette en naturlig del av næringsgrunnlaget og det er naturlig å nyttiggjøre disse ressursene parallelt med reindriften.

Reintall og produksjon

Øvre reintall på 1500 fastsatt av Reindriftsstyret i sak 76/11 den 28.9.2011.

Dagens reintall er stabilt på 1500 rein. Burkije sijte sliter med å holde en god nok kjøttproduksjon på grunn av store rovdyrtap. Likevel er kjøttproduksjonen i distriktet bedre enn mange sammenlignbare distrikt.

Reintallet er bærekraftig ut fra dagens potensial i distriktet

Gjerder, hytter og anlegg i distriktet

Burkije sijte har flere faste anlegg som inngår i den praktiske gjennomføringen av reindriften. Anleggene brukes blant annet i forbindelse med samling, skilling, merking, flytting og annet arbeid med reinen. Distriktet har både stasjonære gjerdeanlegg, gammer, gjeterhytter, boliger, naust og andre bygninger som er knyttet til den løpende driften.

Gjerdeanleggene er en nødvendig del av den praktiske driften og brukes til samling og håndtering av rein i forbindelse med den årlige driften.

Gjerder

Distriktet har 5 stasjonære anlegg: Løypskargjerdet, Ørnberget ved Mjølkelvskaret, Harrvassdalen og Simskaret i Norge samt skillegjerde ved Voimtjønna (Daningan). I tillegg er det et eldre gjerdeanlegg i Løgdeå samt at distriktet har tilgang til anlegget til Gabrielsberget vindkraftanlegg.

Gammer

Distriktet har en gamme i Mjølkelvskaret

Gjeterhytter

Distriktet har fire hytter: Østre-Tiplingen, Båttjønna, Kjukkelen, Elvkroken og to boliger samt uthus, Distriktet disponerer også ett stabbur og en fjøs i forbindelse med gjerdeanlegget i Harrvassdalen.

Båttjønn hytte og uthus er svært forfallen, men vil restaureres når dette er praktisk mulig. Den har stått åpen i lang tid, men vil bli stengt når restaureringen er gjort. På Kjukkelytta er det behov for et utbygg med wc og vedbod, eksisterende wc blir omgjort til forvaring av drivstoff.

I distriktet har vi dag også 3 private gjeterhytter, en ved Kjukkelen, Mjølkelvskaret og en ved reingjerdet i Mjølkelvskaret. Dersom hytteeier ved avvikling, frafall eller andre grunner ikke lengre tilhører distriktet, bør hyttene overdras eller løses ut til distriktet eller annen utøver i distriktet.

Naust

Distriktet har 1 naust på østre Tiplingen.

Fremtidige behov

Det er behov for hytter og reingjerder på følgende steder:

1. Hytte i Røyrskarområdet
2. Hytta i Måsskaret løses ut til reindriftsformål i Burkije Sijte
3. Hytte i Storveisskarområdet
4. Reingjerde Jakobjonsodalen (Fjellstad)
5. Hytte i Daningan området

6. Reingjerde ved Elsvatnet
7. Oppgradering/ Utvidelse av gjerde ved Voimtjønna (Daningan)

Størrelsen på hyttene varierer fra små overnattingshytter til større hytter for opphold over lengre tid. Hytten som planlegges i nasjonalparken er en mindre overnattingshytte.

Det er behov for naust ved

1. Simskarvatnet
2. Kjukkervatnet
3. Daningen
4. Rotnan

Burkije sijte har lokalisert skillingsanlegget ved Harrvasstua i Harvassdalen. Med det trenges det lagerplass og husrom i forbindelse med jobben året rundt. I og med at distriktet har overtatt Harrvasstua og fjøsen som hører til eiendommen er lagerbehov og delvis overnattingsbehovet ved gjerdet dekket.

Inngrep og forstyrrelser

Burkije sijte er avhengig av tilstrekkelige og funksjonelle arealer for å kunne opprettholde reindriften over tid. Ulike områder har ulike funksjoner i driften, og inngrep i beiteområdene vil derfor få virkninger som går utover selve arealet som berøres. Forstyrrelser og endret bruk av arealene påvirker reinens bruk av området, distriktets mulighet til å tilpasse driften etter skiftende beiteforhold, fleksibiliteten som trengs for å håndtere klimaendringer og værvariasjoner forsvinner.

Ved vurderingen av nye inngrep er det derfor viktig å se tiltaket i sammenheng med den eksisterende bruken av området og andre inngrep og aktiviteter som påvirker reindriften. Burkije sijte legger vekt på at arealforvaltningen må ivareta muligheten til å opprettholde en bærekraftig reindrift også på lang sikt. Distriktet vil derfor være opptatt av at nye tiltak vurderes ut fra både den konkrete virkningen for det berørte området og den samlede belastningen for reindriften.

Konsultasjonsplikten

Fra 2021 er det en lovfestet plikt for kommunene til konsultasjon med reindriften før vedtak som innvirker på samiske interesser (samelovens kapittel 4). Det er varierende praksis mellom kommunene om hvordan dette løses. Burkije sijte oppfordrer kommunene til å utforme harmoniserte prosedyrer for konsultasjoner som sikrer likebehandling og forutsigbarhet for reindriften i forhold til arealspørsmål.

Vern av arealer i distriktet

Det inngrepet som i areal er størst i distriktet er statlig vern. Det er mange verneområder med forskjellige begrensninger i forhold til ferdsel og aktivitet. Dette er utfordrende å forholde seg til i næringsøyemed. Tradisjonell reindrift innebærer dynamisk bruk av beitene og at reindriftsutøverne skal følge dyrene uavhengig av administrative grenser innen sitt distrikt.

De største inngrepene er vernet av Vefsna og Børgefjell nasjonalpark samt barskogvernet.

Reindriften utfordringer utover de rent praktiske, er at det tas beslutninger i verneområdene som ikke nødvendigvis er forankret i reindrifta. Etablering av nødvendig infrastruktur som hytter og gjerder kompliseres og avgjøres i enkelte tilfeller av fagpersonell som ikke har innsikt i reindriften som næring eller reindriften rettigheter og behov.

Vannkraftutbygginger

Det er ikke betydelige vannkraftutbygginger i sentrale deler av distriktet. I nord er det imidlertid planer om en større utbygging i Krutåga. Umiddelbart har ikke denne utbyggingen større effekter for reinbeitene i Burkije sijte. Bruk av området blir imidlertid svært utfordrende i og med at utbyggingen gir endringer av viktige naturlige barrierer mellom Burkije sijte og Ildgruben reinbeitedistrikt.

Vindkraftutbygging

I Norge er det i dag ingen utbygginger av vindkraft i distriktet. Dette er positivt, spesielt med tanke på de erfaringer som er gjort på vinterbeite til distriktet. Utbyggingen av Gabrielsberget vindpark sentralt i vinterbeite har synliggjort skadevirkningene som en vindkraftutbygging gir for reindriften. Tap av viktige beitearealer, merkostnader dette gir i form av økt gjeting, foring og redusert potensial for reindrift er enkelte faktorer som kan dras frem i denne sammenheng.

Distriktet er svært bekymret for de massive planene for vindkraft i Vågfjellområdet. For Burkije sijte er konklusjonen klar. Vindkraftindustriutbygging i området er uakseptabelt. Det vil gi varig reduksjon av beitegrunnlaget, skape alvorlige driftsmessige og dyrevelferdsmessige konsekvenser og innebære inngrep i vernet samisk kulturutøvelse

Med de erfaringer som Burkije sijte har gjort seg er det svært sannsynlig at distriktet vil motsette seg enhver utbygging i viktige områder av distriktet.

Mineralutvinning

Det er i dag ikke gruvevirksomhet i distriktet. Dette er positivt, men ut fra de erfaringer nabo-distriktene på svensk side har med gruveindustri er det sannsynlig at distriktet vil være negative til etableringer.

Det skal igangsettes leting etter mineraler ved Rauvatnet i Vågfjellområdet. Dette vil potensielt være svært uheldig i forhold til bruk av området som reinbeite. En kommersiell utvinning av mineraler i området vil ødelegge dette som reinbeite permanent. Kombinert med en potensiell vindpark i området vil dette ødelegge beiteområdene i all fremtid.

Burkije sijte er kjent med mineralprosessen knyttet til Jåma gruver i Røyrvik kommune, i et område som grenser til beiteland for samarbeidspartneren Tjåehkere sijte. Distriktet følger utviklingen og vil være opptatt av hvilke effekt av beitefravikelse det vil medføre samt den samlede virkninger eventuell mineralvirksomhet kan få for reindriften og tilgrensende beiteområder.

Jordbruk og skogbruk

Burkije Sijte har et godt samarbeide med landbruket og øvrig primærnæring i Hattfjelldal og Grane kommuner. Distriktet legger vekt på god dialog og gjensidig respekt og forståelse mellom næringene. Når det oppstår utfordringer og interessen motsetninger, søker vi å ta disse opp gjennom dialog med berørte parter og finne løsninger som ivaretar de ulike næringenes behov.

Samtidig har det de siste årene i utmarksbeite blitt en betydelig konkurrent til reindriften i forhold til beitekapasitet i enkelte områder. Slett fjellet er et slikt eksempel. Det forefinnes etter vår kjennskap ikke planverk for utmarksbeite utover reindriften planene for området. Distriktet etterlyser forutsigbarhet i forhold til forvaltning av felles beiteressurser, og ber om at landbruksnæringen utarbeider planverk på lik linje med reindriften.

Skogbruket har eskalert i de siste årene. Dette er en utfordring for reinbeitedistriktet, spesielt har dette vært et problem i Sverige, men begynner å forringe beitene i Norge også. De erfaringer som er høstet på vinterbeite i Sverige vil tas med i betraktningen ved vurderingen av økt skogbruk på norsk side. Spesielt er etablering av skogsbilveier sentralt. Etterbruken av skogsbilveiene er avgjørende å avklare ved vedtak av tillatelser for etablering.

Ekspansjon av byer og tettsteder

I områdene som omfattes av reinbeitedistriktet er dette ikke et problem.

Fritidsbebyggelse

Det er betydelig hyttebygging i enkelte områder. Spesielt er områder i Fiplingdalen, Harrvassdalen og i de østlige deler av Susendal utfordrende for reindriftsnæringen.

Direkte tap av beiteland er udiskutabelt og fraksjonering av områder som allerede er smale eller sentrale flaskehalser mellom hoved beiteområdene er i dag et problem. Utfordringer som skapes med den økte ferdselen som et hyttefelt skaper er vanskelig å kvantifisere noe som derfor etter vår erfaring er vanskelig å se for lokale politikere og lokal forvaltning som normalt sett ikke har spisskompetanse på reindrift. Det er derfor vanskelig for reindriften å synliggjøre de utfordringer som et dispensasjonsvedtak medfører på en klar nok måte i lokale plansaker.

For Burkije sijte er det viktig at reindriftsnæringen blir tatt med på råd tidligere i prosessene. Spesielt er det viktig å komme inn før det påløper vesentlige kostnader for tiltakshavere og dermed redusere konfliktpotensialet.

Områder der det er avgjørende at det ikke kommer nye hyttefelt er blant annet i Harrvassdalen, Ørjedalen og Øvre deler av Susendal. Deler av Fiplingdalen er på lik linje viktig at skjermes for ytterlige utbygginger. Større utbygginger må i alle tilfeller konsekvensvurderes av reindriften i god tid før planvedtak. Det er imidlertid også viktig at enkeltdispensasjoner kan ha stor betydning og i enkelte tilfeller forringe tilgangen på store beiteområder i distriktet.

Ferdsel og friluftsliv

Burkije sijte ser med økende bekymring på satsingene på reiseliv i nasjonalparken og i randsonene rundt nasjonalparken. Dersom økt ferdsel i nasjonalparken er en villet utvikling av myndighetene anser distriktet dette som å være i strid med verneintensjonen og i tillegg en betydelig ulempe for reindriftsnæringen.

Organisert ferdsel er en trussel for næringen. Imidlertid er dagens ferdsel normalt sett akseptabel og medfører normalt sett ikke større forringelse av beitelandet. Det er imidlertid områder i nasjonalparken som bærer preg av leirplasser med betydelig slitasje på fauna rundt leirplassene.

Veier og jernbane

Utover skogsbilveger er det mindre problemer med veier og jernbane i distriktet. Nærheten til veier og jernbane på vinterbeite i Sverige er imidlertid utfordrende og medfører mye merarbeid i form av gjetning.

Motorferdsel i utmark

Etableringer av snøscooterløyper i distriktet anses som en potensiell trussel. Kommunene er som hovedregel flinke til å ta kontakt med reindriften ved etablering av traseer for snøscooterløyper. Snøscooterløyper er ikke et problem for reindriften dersom det ikke er rein i de aktuelle områdene.

Distriktet har et sterkt ønske om å bli informert om kommunale dispensasjoner som gis fortløpende. Dette for å kunne protestere i de tilfeller dette er til skade/ulempe for reindriften. Spesielt gjelder dette for de aktuelle vår-/vinterbeiteområdene nord og sør for Susendal. Distriktet vil med dette utfordre kommunene til å inkludere reindriften også i dispensasjonsbehandlingene i forhold til motorferdsel i utmark.

Distriktet er avhengig av å benytte motoriserte redskap i likhet med resten av reindriftsnæringen. Bruk av snøscooter på vinter, ATV og motorsykkel på sommer og høst er absolutt nødvendig. Helikopter benyttes ved spesielle behov. Distriktet forsøker å begrense bruk av barmarkskjøring i nasjonalparken i den grad dette er mulig. I tillegg forsøker reindriftsutøverne å ikke utøve unødvendig slitasje på terrenget ved å etablere «veier/stier» ved kjøring i samme spor ved bruk av barmarkskjøretøy.

Burkije sijte planlegger i større grad fremover å fase inn droner i driften for å redusere kostnader og bruk av barmarkskjøretøy. Droner er kanskje en del av fremtiden, men vil sannsynligvis ikke erstatte behovet for bruk av barmarkskjøretøy.

Distriktet har i de siste årene registrert at forskere og oppsyn i stadig større grad benytter helikopter for å innhente forskningsdata. Helikoptertrafikk er svært forstyrrende på rein og benyttes bare i spesielle tilfeller i reindriften. Tidligere har dette ikke vært et problem, men vi har observert at dette er en tiltakende trend som i tillegg til andre forstyrrelser bidrar til at reindriften blir rammet.

SNO og fjelltjenesten benytter motoriserte kjøretøy ved oppsyn i fjellet. Ved gjentatte anledninger har disse utført oppsyn som har vært til skade for reindriften. Blant annet ved kjøring i kalvingsland i kalvingstiden. Dette må anses som et unødvendig inngrep som kunne vært løst ved kommunikasjon mellom reindriften og forvaltningen.

Rovviltskader og tapseforebyggende tiltak

Det er helt klart at mye av produksjonen går tapt til rovvilt. Distriktet har i alle år prøvd å forebygge tapene ved gjeting og flytting av reinflokken, men det er begrenset hvilke tiltak som kan iverksettes for å forebygge slike tap. I distriktet og i beiteområdene i Sverige er Gaupa det største problemet, men jerven har også der begynt og få et solid fotfeste, ulv er også observert i området. I Norge er det gaupe, jerv, bjørn og ørn er problemet i fjellet. Ulv er i dag ikke et større problem, men forekommer også i områdene. Det er en begrunnet frykt for at ulv kan bli et uoverkommelig problem som kan sette reindriften som næring i fare.

Verneområder

I Burkije sijte har vi flere verne områder, det dominerende området er Burkije sijte nasjonal park. Det er i tillegg flere mindre områder som Simskarmyra naturreservat, Stormyra naturreservat, Skarmodalen naturreservat og Storvelta naturreservat. Tiplingen er i tillegg et landskapsvern område.

Reindriften forholder seg til verneintensjonene og gjør de tiltakene som er mulige for å ikke komme i utakt med verneinteressene.

Motorferdsel

Motorbåt

Motorbåt blir brukt på samtlige vann med litt størrelse på da i forbindelse med transport av utstyr, personell og til fiske.

Snøscooter/Motorsykkel/ATV

Burkije sijte bruker mer eller mindre hele året innleid hjelp i driften utover personer som er direkte tilknyttet distriktet. Disse får utstedt en skriftlig attestasjon fra distriktet at de har lov og kjøre i regi av reindriften.

Det kan forekomme at Burkije sijte på kort varsel må leie inn hjelp da blir sms brukt som tillatelse. Alle 3 sidaandelen kan gi kjøreløyve, men da i dialog med resten av distriktet. (Distriktets leder informeres). Kjøring sammen eller i samarbeid med en aktør fra distriktet krever ikke spesiell kjøretillatelse.

Bruksregler for terrenggående barmarkskjøretøy

Reindriftslovens §62, 2 ledd punkt 3:

«Bruksregler for terrenggående barmarkskjøretøy skal også gå fram av planen»

Reindriftslovens §23, 2. ledd:

«Bruk av terrenggående kjøretøy skal begrenses mest mulig, og skal så langt mulig foregå langs faste løyper»

Traseer til faste installasjoner.

Innenfor Burkije sijte og Tjåhkere sijte skal bruk av terrenggående barmarkskjøretøy til transport og personbefordring være tillatt etter følgende hovedtraseer:

Trasenr:	Beskrivelse av trase	Periode hvor kjøring er tillatt.	Merknader
1	Øyum-reinhagaklumpen-båttjønnekjukkelen-gjengeln-Thomasvatnet. Kan gå via Simskarvannet og Måskalet. Fra Gengelen går den også til Simskaret.	1/5 - 31/12	Dette er trase som blir brukt til faste installasjoner som gjerder og hytter både i Burkije sijte og Tjåhkere sijte
2	Harrvassdalen-hundfjellet-Rottan-kjukkelen.	1/5 - 31/12	Trase brukt til faste installasjoner
3	Kroken-Tiplingen	1/5 - 31/12	Til faste installasjoner
4	Bringlia-Rotvatnet-Daningen-Harrvassdalen eller krokahøgda	1/5 - 31/12	Til faste installasjoner
5	Fra Løypskardet nordover mot Storveiskardet mot Fiplingdalen.	1/5 - 31/12	

Det vil imidlertid være kjøring utenfor disse traseene dersom det er behov for det. Hoveddelen av ferdsele vil imidlertid være innenfor disse traseene.

Hoved traseer for gjetning

Innenfor Burkije sijte og Tjåehkere sijte skal bruk av terrenggående barmarkskjøretøy til kantgjetning og eller samling i forbindelse med merking og slakting være tillatt utenfor oppgitte i følgende områder:

Område nr.	Beskrivelse av område	Perioder hvor kjøring er tillatt.	Merknader
1.	Burkije sijte og Tjåehkere sijte	1/6-31/12	Det er praktisk umulig og definere området i og med at hele distriktet blir brukt til rein beiting. Under samling kan også Tjåehkere sijte ha personell med slik at antall sykler kan bli flere

Traseer som benyttes kan finnes på kartverktøyet som er referert til tidligere i dokumentet.

Motorferdsel i verneområdene

Motorgående kjøretøy er et viktig redskap i arbeidet med samling til reinmerking, skilling og slakting. Primært benyttes motorsykkel og ATV til dette arbeidet. Til transport til gjerdeanleggene og hyttene/boplassene benyttes primært 4 og 6-hjuldrevet ATV.

Sykelbruken begrenses så mye som mulig for ikke å sette varige spor i naturen. Arbeidssituasjonen avgjør hvor mange sykler som vil være i bruk til enhver tid.

Hovedtraseer er hovedsakelig opp fra Øyum i Susedalen via Reinhageklumpen og øvre Båttjønna til Stor Kjukkelen. Derfra til Gjengelen nordover etter Sløyskaret til Røyrskaret, sørover rundt Kuklumpen og ned til Tomasvatnet. Neste trase er fra Harvassdalen via Hundfjellene og/eller Rotnan og til Stor-Kjukkelen. Disse traseene er mest brukt til og komme seg inn i området der samling, gjetning og transport blir gjort.

Distriktet er innforstått med problemene i forhold til vernebestemmelsene. Det er sett på flere alternative løsninger: Økt samdrift med hele østre Namdal. Det vil by på et enda større press på beitegrunnlaget på grunn av for mye rein som beiter i lag, og økt barmarkskjøring under kalvmerking. Dette ser vi på som en dårlig løsning. Det andre alternativet er sperregjerde, men sperregjerder er et dårlig alternativ økologisk, økonomisk, og på forsommeren umulig og holde tett p.g.a. snøforholdene. Det tredje alternativet er bruk av helikopter. Det er et effektivt men kostbart hjelpemiddel og i praksis umulig å bruke i større omfang uten økonomisk støtte. Det fjerde alternativet er bruk av hest. Bruk av hest er en dårlig løsning og lite effektiv i forhold til de andre alternativene.

Den eneste løsningen som vi ser i dag, er derfor fortsatt bruk av terrengsykler.

Helikopter

Helikopter blir brukt til samling, transport av personell og utstyr og ved akutt bevoktning hvis forholdene tilsier det for eks ved akutte rovdyrangrep. Flyging blir klarert med distriktet i forkant av planlagt flygning.

Forhold til tilgrensende reindrift

I nord grenser Burkije sijte mot Ildgruben og Jillen Njaarke. I vest grenser distriktet mot Voengelh-Njaarke. I sør grenser distriktet mot Tjåhkere sijte. Mot øst grenser distriktet opp mot de svenske samebyene Voernese, Vilhelmina sødra, Vilhelmina norra og Vapsten.

Den grensekryssende reindriften har siden reinbeitekonvensjonen av 1972 opphørte å gjelde i 2005 vært mer krevende å gjennomføre i praksis. Dagens rammer innebærer praktiske utfordringer for driften. For Burkije sijte gjelder dette blant annet rovviltforvaltning, avgifter, våpenlovgivning og praktiske forhold ved flytting over riksgrensen. Vi er derfor opptatt av at den grensekryssende reindriften får forutsigbare og praktisk gjennomførbare rammer, og avventer forhandlingene om en ny reinbeitekonvensjon.

Ellers for reindriftnæringen er utfordringene relatert til arealinnskrenkinger som følge av inngrep og vern.

Mot Vapsten på Vågfjell er sperregjerde mellom Burkije sijte og Vapsten som markerte grensen i den gamle reinbeitekonvensjonen av 1972 grensen, revet etter samråd mellom berørte parter i påvente av ny reinbeitekonvensjon. Gjerdet hadde ikke lenger noen reell funksjon på grunn av manglende vedlikehold, dermed ble gjerdet et miljøproblem. Reetablering av sperregjerdet er avhengig av om ny reinbeitekonvensjon kommer på plass og/eller at distriktene i praksis respekterer dagens etablerte grenser. I dagens situasjon er Burkije sijte bekymret for at uhjemlet beiting fra nabo-distriktet i dette området hindrer oppbygging av gode lavbeiter som er viktige i årstidsbeitene til Burkije sijte.

Mot Vilhelmina norra, Vilhelmina sødra og Voernese er gjerde i tilnærmet full funksjon og vedlikeholdes årlig etter behov, det er en nødvendighet for å kunne holde reinflokkene adskilte.

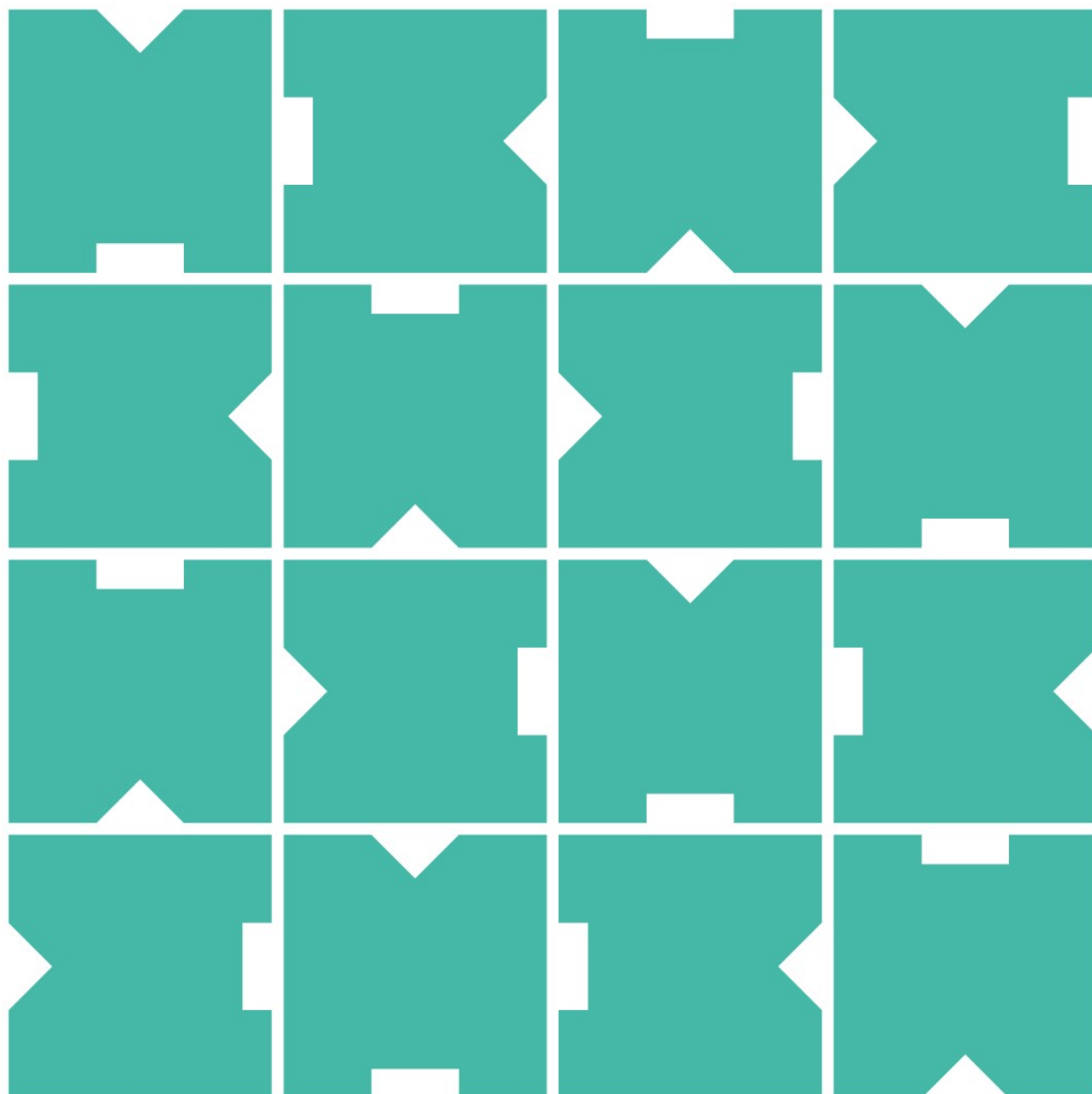
Burkije sijte har hatt relativt gode relasjoner med alle naboer, men mest samarbeid med Tjåhkere sijte og Vilhelmina norra. Med Tjåhkere sijte har vi en samarbeidsavtale som er en konsekvens av mangel på naturlige barrierer i Børgefjell. Av den grunn har vi blitt enige om å formalisere en avtale der vi gjensidig kan bruke områder innen hverandres distrikt, det vil si at deler av barmarks sesongen dannes en felles gruppe. Uten en slik løsning måtte hvert distrikt holde kontinuerlig oppsyn med sine grenser. Dette ville være svært arbeidskrevende, kostbart og fremfor alt ville barmarkskjøringen bli langt mer omfattende. Alternativet er grensegjerder, men det er dårlig løsning for både reindriften og allmenhetens bruk av området.

Revidering og vedtak av distriktsplanen

Distriktsstyret utarbeider forslaget, jf. rdl. § 62, mens planen vedtas av årsmøtet, jf. rdl. § 50 første ledd nr. 3. Det åpnes imidlertid for at planen kan revideres oftere dersom særlige hensyn eller behov skulle tilsi at dette er nødvendig.

Reindriftas motorferdsel på barmark i verneområder

Innhold

Forord	3
1. Innledning	4
2. Aktuelle bestemmelser om motorferdsel.....	6
2.1 Særlige bestemmelser for reindrift.....	6
3. Hvordan søke om motorferdsel i verneområder	7
4. Opplysninger i distriktsplanen som er nødvendige for saksbehandlingen	9
5. Kontroll av kjøretillatelse/dispensasjon.....	9

Forord

Barmarkskjøring i verneområder krever normalt tillatelse fra vernemyndigheten. Veilederen beskriver hvordan en søknad om reindriftas motorferdsel på barmark i verneområder skal behandles av forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det er reindriftsutøverne og distriktsstyrene for reinbeitedistriktet, som med bakgrunn i distriktsplanen kan sende en slik søknad – og som kan gi grunnlag for flerårige tillatelser til kjøring for utøveren selv og eventuelle medhjelpere.

I retningslinjene er det anvist hvilke rutiner som skal legges til grunn for søknadsbehandlingen, og hvilke opplysninger som må ligge med søknaden når det tas til behandling. Der det gis kjøretillatelse er også angitt nærmere hva som gjelder av plikter under kjøring og i samband med kontroll.

1. Innledning

Veilederen gjelder reindriftas kjøring på barmark i verneområder.

Målgruppen er:

- Distriktsstyrer i reinbeitedistriktene
- Forvaltningsmyndigheten i verneområder
- Reindriftsutøvere

Formålet med veilederen er å gi informasjon og veiledning om hva søknader om motorferdsel bør inneholde. Veilederen er utarbeidet av Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i fellesskap, og er retningsgivende for søknadsbehandlingen.

I henhold til reindriftsloven § 4 har den samiske befolkningen på grunnlag av alders tids bruk rett til å utøve reindrift i de områder som fra gammelt av har vært utøvet reindrift i. Disse områdene betegnes i loven som det samiske reinbeiteområdet, og omfatter fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark. Reindriften er både en samisk næring og en kulturutøvelse. Samisk kultur innehar et vern etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 og ILO-konvensjonen nr. 169.

Et reinbeitedistrikt omfatter et geografisk areal som består av ulike årstidsbeiter (helårsdistrikt eller et årstidsbeite). Distriktet ledes av et distriktsstyre, som representerer de private reindriftsinteressene. Distriktsstyret har også plikter etter reindriftsloven, bl.a. til å utarbeide en distriktsplan som inneholder opplysninger om reindriften, og som er nødvendig for den offentlige planleggingen.

Reindriftsutøveren har ansvaret for å ivareta en velordnet reindrift. Variasjon i naturforhold og topografi gir store regionale driftsforskjeller, og varierende klimatiske forhold gir driftsforskjeller mellom år og mellom årstider. Gjeting og flytting innebærer derfor behov for fleksible løsninger tilpasset balansen mellom reinens behov og naturens skiftninger. Ettersom flere av dagens verneområder ligger innenfor det samiske reinbeiteområdet, er det viktig at forvaltningen ikke legger unødige hindringer for driftsutøvelsen, eller at driftsutøvelsen blir ansett som ulovlig fordi den avviker fra distriktsplanen som følge av vær, beiteforhold eller andre uforutsette hendelser.

Forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Norge er normalt nasjonalpark- eller verneområdestyrer. Disse styrene består av folkevalgte representanter fra kommuner og fylkeskommuner, samt Sametinget i samiske områder. Styrene har egne nasjonalpark- eller verneområdeforvaltere som kan kontaktes. Kontaktinformasjon finnes på hjemmesidene til det enkelte verneområde. I tillegg til nasjonalpark- og verneområdestyrer er også statsforvalteren og noen kommuner forvaltningsmyndighet for mange av de mindre verneområdene.

De fleste verneområdene har som utgangspunkt et generelt forbud mot all motorferdsel. Dette fremgår av verneforskriften for det enkelte verneområde. Det er imidlertid gjort et generelt unntak for reindriftens kjøring med snøscooter på vinterføre. Unntaket gjelder kun nødvendig kjøring for utøvelse av reindrift.

All kjøring på barmark krever at det gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet. Det er derfor viktig at nødvendig motorferdsel blir omsøkt på en hensiktsmessig måte og at det etableres gode rutiner for søknader om dispensasjon, behandling av søknader og kontroll med kjøringen. Med motorferdsel i denne veilederen menes bruk av ATV, traktor og 2-hjuls motorsykkel o.l. på barmark.

Samisk reindrift som næring, kultur og livsform er unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Gjennom den norske grunnloven og internasjonal folkerett er myndighetene pålagt en rekke forpliktelser som skal sikre urfolks rettigheter. For verneområdeforvaltningen er tett samarbeid med reindriften viktig for å ivareta både reindrift og verneformål i verneområdene. Distriktsplanene i reindriften er et viktig verktøy for å synliggjøre arealbruken i reinbeitedistriktene, herunder også bruken av motoriserte kjøretøy. De fleste reinbeitedistriktene har førstegenerasjons distriktsplaner som ikke er oppdatert i forhold til dagens driftssituasjon. Disse skal etter hvert revideres, og inntil da er det viktig at distriktsplanene anvendes sammen med direkte kontakt med distriktene.

Det er viktig at forvaltningsmyndigheten for verneområdene setter seg inn i distriktsplanene for å kunne sikre en effektiv og forenklet behandling av dispensasjonssøknader.

2. Aktuelle bestemmelser om motorferdsel

De generelle reglene om motorferdsel i utmark er fastsatt i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven) og forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag. I tillegg gjelder særskilte bestemmelser om bruk av motorkjøretøy i reindriftsloven og forskrifter for verneområder.

Utgangspunktet er at all motorisert ferdsel i utmark er forbudt i Norge, med mindre annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Regelverket tar imidlertid ikke sikte på å hindre nødvendig ferdsel til anerkjente nytteformål. For lovlig motorferdsel i utmark stilles det krav om aktsom og hensynsfull ferdsel for å unngå skade og ulempe for naturmiljø og mennesker.

Utover støy og annen forurensning, vil bruk av kjøretøy på barmark medføre slitasje og skade på terrenget ved at belter og hjul etterlater seg sår i naturen. Motorferdsel kan også skade eller forstyrre dyreliv, og være til ulempe for de som driver med reindrift eller husdyrhold. Et enkelt kjøretøy behøver isolert sett ikke medføre slike skader og ulemper, men summen av motorferdsel vil kunne utgjøre en stor miljøbelastning. Det er derfor viktig at kjøring begrenses til det som er nødvendig. I denne vurderingen må det blant annet ses hen til hvor viktig transporten er, og om det er andre måter å løse transportbehovet på.

2.1 Særlige bestemmelser for reindrift

De viktigste bestemmelsene om motorferdsel i forbindelse med reindrift finnes i motorferdselloven, reindriftsloven og naturmangfoldloven/forskriften for det enkelte verneområde.

- I motorferdselloven § 4 er det for reindriftsnæring gjort direkte unntak fra det generelle motorferdselsforbudet.
- Reindriftsloven § 23 viser til at den som utøver reindrift har adgang til å bruke fremkomstmidler i tråd med distriktsplan. Loven viser videre til at all motorisert ferdsel skal skje i samsvar med fastsatte forskrifter om vern.
- Det er i naturmangfoldloven og tilhørende verneforskrifter fastsatt særskilte bestemmelser om motorferdsel i verneområder. Disse bestemmelsene går foran annet regelverk om motorferdsel og krever at det må foreligge tillatelse/dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten for å kjøre på barmark.
- Kravet om at det må foreligge tillatelse/dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten gjelder både reindriftsutøvere og medhjelpere.

Reindriftsloven § 62 krever at distriktsstyret utarbeider distriktsplan for reinbeitedistriktet som blant annet skal inneholde en oversikt over nødvendige fremkomst- og transportmidler som anvendes. I tillegg skal planen ha med bruksregler for terrenggående kjøretøy, altså en beskrivelse av hvordan, hvor og når terrenggående kjøretøy skal brukes.

Formålsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 1 legger til grunn at naturen skal tas vare på gjennom bærekraftig bruk og vern, og danne grunnlag for samisk kultur. Ved offentlige beslutninger skal reindriftens erfarings- og kunnskapsgrunnlag vektlegges når det kan bidra til bærekraftig bruk av og vern av naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven §§ 7 og 8.

3. Hvordan søke om motorferdsel i verneområder

Den enkelte reindriftsutøver er selv ansvarlig for at en har nødvendige tillatelser til barmarkskjøring. En distriktsplan med tydelig beskrivelse av behov og hva som utgjør nødvendig kjøring gir et godt grunnlag for søknad om dispensasjon. Søknader med bakgrunn i distriktsplaner kan åpne for flerårige tillatelser, f.eks. inntil 5 år. Dette kan bidra til en mer forutsigbar og forenklet saksbehandling.

Det er distriktsstyret i det enkelte reinbeitedistrikt som har ansvar for å utarbeide og vedta distriktsplaner i samsvar med kravene i reindriftsloven. En distriktsplan som skal brukes som grunnlag for søknad om kjøring på barmark må oppfylle kravene i reindriftsloven § 62, og inneholde opplysningene som fremgår av denne veilederens punkt 4.

Ved behandlingen av søknad om dispensasjon er det forvaltningsmyndigheten for det enkelte verneområde som gjør sin vurdering og treffer vedtak i den enkelte sak. Forvaltningsmyndigheten forholder seg til juridiske rammer, og skal i tillegg utøve et forvaltningsmessig skjønn i samsvar med verneforskriften. Forvaltningsmyndigheten kan om nødvendig sette vilkår for en tillatelse, f.eks. knyttet til ivaretagelse av særlig sårbare områder og/eller arter. Det kan imidlertid ikke settes så strenge vilkår at dette går utover dyrevelferd eller alminnelig driftsutøvelse i reindriften. Reglene i forvaltningsloven kapittel IV om saksforberedelse ved enkeltvedtak gjelder. Lovens krav til entydige og klare vedtak innebærer at tillatelse til kjøring bare kan gis til navngitte personer.

For å sikre at distriktsplanen innehar tilstrekkelige beskrivelser av motorisert ferdsel er det hensiktsmessig at distriktsplanen sendes forvaltningsmyndigheten for verneområdet, slik at de kan fremme innspill som ivaretar formålet om en forutsigbar og forenklet saksbehandling.

Forenklet prosess for reindriftens søknad om barmarkskjøring i verneområder:

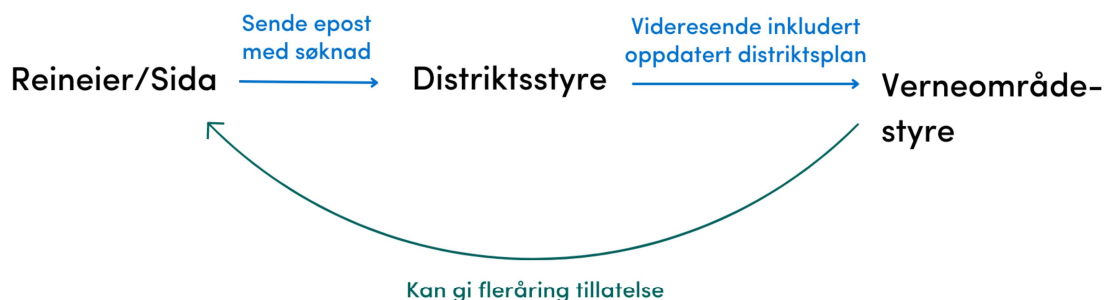
- Søknad om barmarkskjøring som vist i distriktsplan oversendes fra distriktsstyret til forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Søknaden kan for eksempel være en e-post hvor distriktsplanen er vedlagt. Dette gjøres i samråd med reindriftsutøver.
- I søknaden beskrives navn på alle siidaer med tilhørende siidaandeler og navn på reindriftsutøvere i reinbeitedistriktet som har et nødvendig behov for barmarkskjøring i verneområder.

- Behovet for eventuelle medhjelpere/drenger for den enkelte siida/siidaandel må beskrives i søknaden hvis det ikke fremgår av distriktsplanen. Faste medhjelpere/drenger skal oppgis/navngis i søknaden, slik at dispensasjon kan vurderes samlet.
- Endret behov for medhjelpere i søknadsperioden, endringer i familiære forhold og akutte behov for bistand, meldes og omsøkes forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Slike henvendelser kan gjøres fra den enkelte siida/siidaandel/reindriftsutøver. I helt spesielle tilfeller kan nødrettslige betraktninger legges til grunn, slik at medhjelpere kan kjøre uten tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.
- Forvaltningsmyndigheten for verneområdet behandler søknaden, og treffer vedtak med kopi til bl.a. oppsynsmyndighet og Statsforvalter.

I tilfeller hvor reindriften har et behov for barmarkskjøring i flere verneområder, og hvor verneområdene har forskjellig forvaltningsmyndighet, anbefaler vi at de ulike forvaltningsmyndighetene samordner sin saksbehandling.

I tillegg til den forenklete søknadsprosessen via distriktsplan og distriktsstyret, som kan gi grunnlag for en flerårig tillatelse, kan reindriftsutøveren fortsatt søke på egen hånd direkte til vernemyndigheten for verneområdet. I det siste tilfellet vil reindriftsutøveren måtte påregne å legge med utvidet begrunnelse og dokumentasjon, som kan understøtte det aktuelle behovet for kjøring.

Alternativ 1

Alternativ 2

4. Opplysninger i distriktsplanen som er nødvendige for saksbehandlingen

Her følger en punktliste over relevant informasjon som bør tas med i distriktsplanen, og som er nødvendig for en forsvarlig saksbehandling hos forvaltningsmyndigheten.

- **Geografisk område som berøres av barmarkskjøring.**
 - Hvilke verneområder berøres av kjøringen?
 - Hvilke faste kjøreløyper/traseer skal benyttes? Disse traseene skal kartfestes.
 - Beskrivelse av områder hvor det eventuelt er et behov for kjøring utenfor faste kjøreløyper/traseer. Områdene kartfestes i den grad det er mulig.
 - Hvilke arbeidsoppgaver er knyttet til kjøring i de ulike områdene, for eksempel gjeting, eller samling i forbindelse med kalvemerking, flytting, slakting mm. Områdene kartfestes i den grad det er mulig.
- **Omfanget av kjøringen skal beskrives så langt det er mulig.**
 - I distriktsplanen bør det fremgå en vurdering av om behovet er stort eller lite, og i hvilke perioder det er størst behov for barmarkskjøring.
 - Angivelse av type kjøretøy (ATV m/u belter, 2 hjuls motorsykkkel etc.) og bruksområde.
 - Behovet for medhjelpere/drenger gjennom året, type arbeid, kjøretøy osv.

5. Kontroll av kjøretillatelse/dispensasjon

Av hensyn til effektive kontroller med kjøring på barmark er det viktig at også faste eller midlertidige medhjelpere i reindriften medbringer kjøretillatelse/dispensasjon (skriftlig eller elektronisk) fra forvaltningsmyndigheten for verneområdet.

Etter verneforskriftene er det ikke mulighet for å gi åpne tillatelser til ikke navngitte personer eller å gi reineiere anledning til å bemyndige andre til å kjøre i sitt sted. Dispensasjon for kjøring utstedt av vernemyndigheten skal kunne fremvises dersom det forlanges av oppsynsmyndighet og/eller politi. Krav om fremvisning av kjøretillatelse/dispensasjon skal stilles som vilkår når forvaltningsmyndigheten for verneområdet treffer vedtak om å tillate kjøring.

Faste eller midlertidige medhjelpere i reindriften som kjører uten nødvendig tillatelse/dispensasjon, eller uten å medbringe tillatelse, er å anse som ulovlig kjøring. Ulovlig kjøring vil bli sanksjonert.

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo

BESØKSADRESSE:
Innspurten 11D, 0663 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer
www.landbruksdirektoratet.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2024/13717-5

Saksbehandler: Tore Tødås

Dato: 01.10.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre	33/2026	09.10.2026

Gjennomgang av sammensetningen i faglig rådgivende utvalg for Børgefjell nasjonalparkstyre

Forvalters tilrådning:

Børgefjell nasjonalparkstyre fatter følgende vedtak:

1. Tilbakemeldingene fra dagens medlemmer i faglig rådgivende utvalg tas til orientering.
2. Faglig rådgivende utvalg videreføres som rådgivende organ for Børgefjell nasjonalparkstyre.
3. Nasjonalparkstyret konstaterer at flere av dagens medlemsorganisasjoner ikke har besvart forespørselen om videre deltakelse.
4. Nasjonalparkstyret tar stilling til om manglende svar skal legges til grunn som at organisasjonene ikke ønsker videre representasjon, i tråd med utsendt forespørsel, eller om organisasjonene skal gis en siste frist for å avklare dette.
5. Endelig sammensetning av faglig rådgivende utvalg, herunder eventuell representasjon fra nye aktører og fagmiljøer, fastsettes etter at dette er avklart.
6. Forslag til reviderte vedtekter og framtidig organisering av faglig rådgivende utvalg legges fram for behandling i egen sak.

Saksopplysninger

Faglig rådgivende utvalg er oppnevnt av Børgefjell nasjonalparkstyre og fungerer som et rådgivende organ i forvaltningen av Børgefjell nasjonalpark og Austre Tiplingan/Diehpell Luvlie landskapsvernområde. Formålet med utvalget er blant annet å bidra til en langsiktig og helhetlig forvaltning av verneområdene, gi råd i større og prinsipielt viktige saker og fremme samarbeid mellom ulike aktører med interesser og aktiviteter i tilknytning til verneområdene.

Dagens faglige rådgivende utvalg består av representanter fra Namsskogan fjellstyre, Røyrvik fjellstyre, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Statskog SF, Statskog Fjelltjenesten, Byrkije Sijte, Tjåehkere Sijte, svenske samebyer, Østre og Vestre Tiplingen hytteforening og friluftsrådene.

I fellesmøte mellom nasjonalparkstyret og faglig rådgivende utvalg 13. mars 2026 ble ordningen evaluert. Evalueringen viste bred enighet om at faglig rådgivende utvalg fortsatt fyller en viktig funksjon som møteplass og arena for dialog mellom nasjonalparkstyret, forvaltningen og ulike bruker- og interessegrupper.

Evalueringen viste samtidig at oppmøtet og engasjementet har vært varierende over flere år. Flere av organisasjonene deltar aktivt og bidrar med innspill til forvaltningen, mens andre i liten grad har deltatt på møter eller gitt innspill til utvalgets arbeid.

Til tross for dette var det bred enighet om at ordningen bør videreføres. Utvalget ble vurdert som en viktig arena for informasjonsutveksling, dialog og samarbeid mellom ulike aktører med interesser i verneområdene.

Det ble også pekt på behov for å gjennomgå vedtektene og vurdere om dagens sammensetning gir tilstrekkelig representasjon av relevante fagmiljøer og brukerinteresser. Besøksnæring, museumssektor og kulturminneforvaltning ble trukket fram som aktuelle områder for bredere representasjon. Samtidig ble det understreket at utvalget ikke bør bli unødvendig omfattende.

På bakgrunn av evalueringen besluttet nasjonalparkstyret å gjennomgå sammensetningen av utvalget. Dagens medlemmer skulle forespørres skriftlig om de ønsket å videreføre sitt medlemskap før styret foretok en samlet vurdering av antall representanter og framtidig sammensetning.

Som oppfølging ble det 24. august 2026 sendt brev til organisasjonene og institusjonene som i dag er representert. De ble bedt om å ta stilling til om de ønsker videre representasjon, muligheten for å bidra aktivt, oppnevning av fast representant og vara samt eventuelle innspill til framtidig organisering av utvalget. Svarfristen ble satt til 1. oktober 2026. Det ble samtidig opplyst at dersom tilbakemelding ikke ble mottatt innen fristen, ville nasjonalparkstyret legge til grunn at organisasjonen ikke ønsket å videreføre sin representasjon.

Tilbakemeldinger fra dagens medlemmer

Per 30. september 2026 er det mottatt tilbakemeldinger fra friluftsrådene, Statskog SF, Tjåehkere Sijte og Østre og Vestre Tiplingen hytteforening. Naturvernforbundet har varslet at saken skal behandles i styremøte 8. oktober, med tilbakemelding 9. oktober.

Friluftsrådene ønsker fortsatt representasjon og vurderer muligheten for aktiv deltakelse som god. De ber samtidig nasjonalparkstyret vurdere om både Polarsirkelen friluftsråd og Helgeland friluftsråd kan få fast plass, mot dagens felles representasjon.

Statskog SF ønsker fortsatt representasjon og foreslår å videreføre dagens ordning med to representanter, én for Statskog som grunneier og én for Statskog Fjelltjenesten.

Tjåehkere Sijte ønsker fortsatt representasjon og vurderer muligheten for aktiv deltakelse som god. I tilbakemeldingen opplyser sijten samtidig at de ikke har fått invitasjon til møter på lang tid, og at dette har gjort det vanskelig å engasjere seg og delta aktivt. De mener videre at nasjonalparkstyret bør bruke rådgivende utvalg mer aktivt i større prinsipielle saker.

Opplysningen om manglende innkalling til møter er ikke korrekt. Tjåehkere Sijte har oppnevnt en fast representant til faglig rådgivende utvalg og oppgitt kontaktinformasjon til denne. Gjennomgangen viser at møteinnkallinger er sendt til den oppnevnte representanten på lik linje med øvrige medlemmer. Tjåehkere Sijte er skriftlig orientert om dette og har fått oversendt dokumentasjon på utsendte møteinnkallinger. Opplysningen om manglende innkalling kan derfor ikke legges til grunn som forklaring på manglende deltakelse fra sijten.

Østre og Vestre Tiplingen hytteforening ønsker fortsatt representasjon og viser blant annet til verdien av fysiske møter og dialog mellom aktører med ulike interesser. Hytteforeningen framhever

at samtalene i forbindelse med møtene bidrar til bedre forståelse av andre aktørers behov, motiver og interesser.

Naturvernforbundet har varslet at spørsmålet om videre representasjon skal behandles i styremøte 8. oktober, og at tilbakemelding vil bli gitt 9. oktober.

Videre prosess

Tilbakemeldingene som er mottatt viser at organisasjonene som har svart ønsker å videreføre sin deltakelse. Flere understreker betydningen av utvalget som arena for dialog og samarbeid, og det er kommet konkrete innspill både til representasjon og til hvordan utvalget bør brukes framover.

Samtidig er responsen begrenset sett i forhold til antallet organisasjoner og interesser som i dag er representert. Flere sentrale aktører har ikke gitt tilbakemelding. Dette gir et svakere grunnlag enn ønskelig for å vurdere den samlede interessen for videre deltakelse og for å fastsette utvalgets framtidige sammensetning.

I brevet til dagens medlemmer ble det gjort tydelig at manglende tilbakemelding innen fristen ville bli lagt til grunn som at organisasjonen ikke ønsker å videreføre sin representasjon. Nasjonalparkstyret kan derfor velge å gå videre på grunnlag av de svarene som foreligger. Samtidig kan den begrensede responsen ha flere årsaker, og det er ikke nødvendigvis gitt at manglende svar alene er uttrykk for manglende interesse for utvalget.

Dette reiser spørsmål om hvordan nasjonalparkstyret ønsker å følge opp den videre prosessen. Styret kan legge gjennomført høring og de svarene som foreligger til grunn, eller beslutte at organisasjonene som ikke har svart skal kontaktes på nytt og gis en siste mulighet til å avklare om de ønsker videre representasjon.

Gjennomgangen aktualiserer også hvilke forventninger som bør stilles til organisasjonene som skal være representert. Nasjonalparkstyret har ansvar for å legge til rette for møter og dialog, mens medlemsorganisasjonene har ansvar for å følge opp innkallinger og sørge for at oppnevnt representant eller vararepresentant deltar. Organisasjonene må også sørge for at nasjonalparkforvaltningen til enhver tid har korrekt kontaklinformasjon til deres representanter. Et velfungerende rådgivende utvalg forutsetter aktiv oppfølging fra begge sider.

Det må kunne forventes at organisasjoner som ønsker plass i faglig rådgivende utvalg følger opp innkallinger, melder forfall og sørger for at vararepresentant møter når den faste representanten ikke har anledning. Et rådgivende utvalg der flere organisasjoner over tid i liten grad deltar eller følger opp henvendelser, vil ha begrenset verdi som arena for dialog og rådgivning.

Den begrensede responsen på årets forespørsel aktualiserer derfor spørsmålet om den framtidige sammensetningen av utvalget bør baseres sterkere på organisasjonenes interesse og mulighet for faktisk deltakelse. Dersom utvalget skal fungere som en reell arena for dialog og rådgivning, bør plassene i størst mulig grad være besatt av organisasjoner som både ønsker og har mulighet til å delta aktivt.

Før endelig sammensetning fastsettes bør nasjonalparkstyret på denne bakgrunn ta stilling til om gjennomført høring gir et tilstrekkelig grunnlag, eller om dagens medlemmer som ikke har svart skal gis en siste anledning til å avklare om de ønsker å delta videre.

Når dette er avklart, kan styret vurdere den samlede sammensetningen av utvalget. I denne vurderingen bør også innspillene om endret representasjon fra dagens medlemmer og behovet for

eventuelle nye fagmiljøer inngå. Forslag til reviderte vedtekter og framtidig organisering av faglig rådgivende utvalg kan deretter legges fram for nasjonalparkstyret i egen sak.

Vedlegg:

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/12744-1

Saksbehandler: Tore Tødås

Dato: 30.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre	34/2026	09.10.2026

Besøksforvaltningsstrategi for Grane kommune 2026 – 2030

Forvalters tilråding:

Børgefjell nasjonalparkstyre tar utkast til besøksforvaltningsstrategi for Grane nasjonalparkkommune 2026–2030 til orientering.

Nasjonalparkstyret anbefaler at følgende innarbeides eller tydeliggjøres i det videre arbeidet med strategien:

- Kommunikasjon tydeliggjøres som virkemiddel i besøksforvaltningen, og en kommunikasjonsplan tas inn som eget tiltak i tiltaksplanen.
- Systematisk kunnskapsinnhenting og evaluering styrkes, basert på blant annet eksisterende ferdselstillinger og andre relevante datakilder.
- Sammenhengen med kommunens kulturminneplan tydeliggjøres, slik at tiltak knyttet til kulturminner, historiske ferdselsårer, tilrettelegging og formidling ses i sammenheng med målene for besøksforvaltningen.
- Villmarksveiens rolle i besøksforvaltningen tydeliggjøres. Eksisterende tiltak som er etablert langs reiseruten bør ses i sammenheng med nye tiltak og besøksmål, og det bør avklares hvordan disse skal forvaltes, driftes og eventuelt videreutvikles.
- Laksvollens rolle som attraksjons-, informasjons- og formidlingspunkt tydeliggjøres, og videre utvikling av Laksvollen, herunder muligheten for et framtidig besøkssenter, tas inn som et langsiktig utviklingsmål.
- Videreføring av den påbegynte prosessen fram mot Merket for Bærekraftig reisemål tas inn i strategien, gjerne som eget tiltak i tiltaksplanen.
- Børgefjell nasjonalparkstyres rolle som samarbeidspartner tydeliggjøres. Oppføring som samarbeidspartner innebærer ikke en forpliktelse til gjennomføring, finansiering eller drift. Styrets rolle og eventuelle bidrag skal avklares for det enkelte tiltak før gjennomføring.

Nasjonalparkstyret ser positivt på videre samarbeid med Grane kommune om besøksforvaltningen. For Tomasvatnet legges den pågående mulighetsstudien til grunn for vurdering av videre tiltak.

Saksopplysninger

Grane kommune har utarbeidet forslag til besøksforvaltningsstrategi for perioden 2026–2030. Strategien skal gi kommunen en samlet retning for hvordan besøk og ferdsel skal håndteres. Den skal avklare hvor det kan tilrettelegges for besøk, hvor ferdsel bør styres, og hvilke områder som bør skjermes mot økt ferdsel og ny tilrettelegging.

Forslaget er ikke sendt på formell høring, men er oversendt Børgefjell nasjonalparkstyre for innspill før strategien legges fram for behandling i Grane kommunestyre. Nasjonalparkstyret har dermed anledning til å gi faglige innspill til plandokumentet og til forhold som berører samhandlingen mellom Grane kommune og nasjonalparkforvaltningen.

Grane kommune er nasjonalparkkommune og har tilknytning til både Børgefjell og Lomsdal-Visten nasjonalparker. Kommunen har store natur- og utmarksområder, viktige arealer for reindrift og gode muligheter for natur- og kulturbaserte opplevelser. Besøksforvaltningen skal balansere hensynet til natur- og kulturverdier, lokalbefolkning og andre brukere, gode besøksopplevelser og lokal verdiskaping.

Behovet for aktiv besøksforvaltning må ses i sammenheng med utviklingen i ferdsel og naturbasert reiseliv. Strategien peker på utfordringer ved enkelte besøksmål og innfallsporter. Uten tilstrekkelig kunnskap, styring og tilrettelegging kan økt ferdsel blant annet føre til slitasje på naturverdier, forstyrrelser for reindriften, utfordringer med parkering og camping og konflikter med grunneiere og lokalbefolkning.

Besøksutviklingen påvirkes også av forhold som i liten grad kan styres lokalt. Klimaendringer, endrede reisemønstre og internasjonal uro kan påvirke etterspørselen etter naturbaserte reisemål. Endrede reisemønstre og økt interesse for kjligere og naturbaserte reisemål kan over tid også få betydning for Grane og nasjonalparkene. Besøksforvaltningen bør derfor ikke bare være en respons på dagens situasjon, men også gjøre kommunen bedre rustet til å møte endringer i besøkstall og ferdselsmønstre. Det er lettere å styre utviklingen i forkant enn å korrigere uønskede ferdselsmønstre etter at de har oppstått.

Det er svært positivt at Grane kommune arbeider aktivt og helhetlig med besøksforvaltning, og at nasjonalparkene og nasjonalparkforvaltningen involveres i arbeidet. Særlig positivt er det at besøksforvaltningen kobles til rulleringen av kommuneplanens arealdel 2026–2046. Besøksforvaltningen inngår dermed i kommunens langsiktige arealplanlegging, samtidig som strategiske prinsipper fra besøksstrategiene for Børgefjell og Lomsdal-Visten kan forankres tydeligere i kommunens egne planer.

Et sentralt prinsipp i strategien er at besøksforvaltning ikke innebærer et generelt mål om økt ferdsel. Besøk skal styres mot områder som tåler bruk, og hvor bruk er ønskelig, samtidig som sårbare områder og viktige interesser skjermes. Kommunen bruker blant annet begrepene kjerneområder og bufferzoner for å synliggjøre hvor ferdsel og tilrettelegging kan stimuleres, hvor ferdsel bør styres, og hvor det bør utvises tilbakeholdenhet med tilrettelegging og markedsføring.

Strategien viser til besøksstrategiene for Børgefjell og Lomsdal-Visten og legger til grunn at kommunens arbeid skal ses i sammenheng med besøksforvaltningen i verneområdene. For Børgefjell er dette særlig relevant fordi besøksstrategien legger vekt på å bevare nasjonalparkens villmarkspreget og lave grad av fysisk tilrettelegging. Besøksrettet tilrettelegging og lokal verdiskaping skal i hovedsak utvikles ved innfallsportene, i randsonene og utenfor nasjonalparken. På overordnet nivå er det derfor godt samsvar mellom Grane kommunes strategi og besøksstrategien for Børgefjell.

Dette kommer særlig til uttrykk ved Tomasvatnet og Simskardet. Tomasvatnet er en etablert innfallsport til Børgefjell, og Grane kommune og Børgefjell nasjonalparkstyre arbeider med en mulighetsstudie for området. Eventuell utvikling skal først og fremst bidra til å håndtere og kanalisere eksisterende ferdsel, og ikke stimulere til økt ferdsel inn i sårbare områder. Mulighetsstudien bør derfor legges til grunn for videre vurdering av aktuelle tiltak.

Simskardet er en etablert og mye brukt innfallsport til Børgefjell fra Grane. Området er utviklet med informasjon og fasiliteter for besøkende. Det er også gjort konkrete avklaringer mellom Grane kommune, nasjonalparkforvaltningen og Statskog om eierskap, drift og vedlikehold. Dette viser både verdien av samarbeid og betydningen av tydelige ansvarsforhold.

Villmarksveien går gjennom Fiplingdalen og har en direkte sammenheng med flere av områdene og tiltakene som omtales i strategien. Veien profileres som en reiserute langs Børgefjell og gir blant annet adkomst til den etablerte innfallsporten i Simskardet. Flere av tiltakene som foreslås i Fiplingdalen ligger langs eller har tilknytning til Villmarksveien.

Gjennom tidligere arbeid med Villmarksveien er det også etablert flere besøksrettede tiltak langs reiseruten. Disse er i liten grad omtalt i besøksforvaltningsstrategien. Når kommunen nå utarbeider en samlet strategi for besøksforvaltning, er det naturlig at eksisterende tiltak langs Villmarksveien vurderes sammen med nye tiltak og besøksmål.

Det bør derfor avklares hvilken rolle Villmarksveien skal ha i besøksforvaltningen, og hvordan eksisterende tiltak langs reiseruten skal forvaltes, driftes og eventuelt videreutvikles. Dette handler ikke nødvendigvis om ytterligere fysisk tilrettelegging, men om å se det som allerede er etablert i sammenheng med nye tiltak, informasjon, formidling og ferdselsstyring.

Laupskardet, Storvegskardet og Tøyskardet er tradisjonelle ferdselsårer av historisk betydning, men brukes i begrenset grad av besøkende til Børgefjell. Det er heller ikke naturlig å utvikle områdene som egne innfallsporter til nasjonalparken. Ferdselsårene har likevel en selvstendig natur- og kulturhistorisk verdi. Gjennom enkel tilrettelegging og formidling kan kommunen synliggjøre tidligere ferdsel og bruk av fjellområdene og utvikle lokale opplevelser uten at formålet er å øke ferdselen inn i nasjonalparken.

Kommunens kulturminneplan og besøksforvaltningsstrategien bør ses i sammenheng. Kulturminneplanens handlingsdel inneholder allerede tiltak knyttet til blant annet skilting, stier, fysisk tilrettelegging og formidling av kulturminner. Flere av disse har direkte sammenheng med besøksforvaltningen. Besøksforvaltningsstrategien trenger ikke gjenta tiltakene, men bør bidra til at de ses i sammenheng med øvrige besøksmål, ferdselsstyring og prioriteringer. Sammen med koblingen til kommuneplanens arealdel kan dette bidra til en mer helhetlig planlegging.

Grane kommune har over tid arbeidet med å utvikle Laksvollen som attraksjons- og informasjonspunkt, hvor begge nasjonalparkene er representert gjennom informasjon og formidling. Det har også vært arbeidet med muligheten for et framtidig besøkscenter. Dette er i liten grad synliggjort i strategien. Laksvollen kan få en viktig funksjon som informasjons- og formidlingspunkt og som et knutepunkt for øvrige besøksmål. Laksvollens rolle bør derfor synliggjøres i strategien. Videre utvikling av området, herunder muligheten for et framtidig besøkscenter, bør tas inn som et langsiktig utviklingsmål som kan gå utover planperioden 2026–2030.

Reindrift er et gjennomgående hensyn i strategien. Det skilles mellom områder hvor ferdselen kan økes, områder hvor eksisterende ferdsel bør kanaliseres, og områder hvor ny tilrettelegging og markedsføring bør unngås. Strategien legger også vekt på tidlig dialog med reindriften når tiltak kan berøre viktige reindriftsarealer. Dette samsvarer godt med prinsippene i besøksstrategien for Børgefjell.

Strategien legger stor vekt på fysiske tiltak, mens kommunikasjon som virkemiddel for å styre ferdsel er mindre konkretisert. Informasjon om besøksmål formidles i dag gjennom mange kanaler, og sosiale medier og digitale plattformer kan på kort tid skape stor oppmerksomhet rundt et område. Kommunikasjon bør derfor brukes aktivt for å lede besøkende til områder som tåler ferdsel, og for å unngå unødig profilering av sårbare områder.

Det anbefales at en kommunikasjonsplan tas inn som eget tiltak i tiltaksplanen. Planen bør omhandle målgrupper, budskap og kanalvalg, hvilke besøksmål som skal profileres, og hvilke områder det bør utvises tilbakeholdenhet med å profilere. Digitale kanaler, Villmarksveien, Laksvollen, informasjonspunktet i Trofors og innfallsportene bør ses i sammenheng.

God besøksforvaltning forutsetter også kunnskap om hvor mange som besøker områdene, hvor de ferdes og hvordan ferdselen utvikler seg. Nasjonalparkene har allerede ferdselstellere som gir verdifull kunnskap om utvalgte ferdselsårer og innfallsporter. Disse kan suppleres med andre relevante datakilder. Anonymiserte og aggregerte mobilbaserte bevegelsesdata kan eksempelvis gi et bredere bilde av ferdselsmønstre og utvikling over tid.

Det anbefales derfor at systematisk kunnskapsinnhenting og evaluering tydeliggjøres i strategien. Dette vil gi et bedre grunnlag for å vurdere effekten av tiltak og justere besøksforvaltningen ved behov.

Strategien har en konkret tiltaksplan og legger til grunn at nye stier, besøksmål og installasjoner ikke bør etableres før ansvaret for framtidig drift og vedlikehold er avklart. Dette er en styrke ved strategien. Nye tiltak krever ikke bare investeringer, men også et langsiktig ansvar for drift og vedlikehold. Behovet for å avklare framtidig ansvar gjelder også eksisterende tilrettelegging som tas inn som del av den samlede besøksforvaltningen.

Børgefjell nasjonalparkstyre er oppført som samarbeidspartner for flere tiltak, uten at det framgår tydelig hva denne rollen innebærer. Samarbeid mellom Grane kommune og nasjonalparkstyret er naturlig og ønskelig, men oppføring som samarbeidspartner kan ikke i seg selv innebære en forpliktelse til finansiering, gjennomføring eller framtidig drift. Dette bør tydeliggjøres i plandokumentet. Nasjonalparkstyrets rolle og eventuelle bidrag må avklares for det enkelte tiltak før gjennomføring.

Grane kommune har sammen med Vefsn og Hattfjelldal kommuner gjennomført et omfattende arbeid med sikte på å oppnå Merket for Bærekraftig reisemål. Vefsna regionalpark har hatt sekretariatsfunksjonen, og nasjonalparkforvalter har deltatt i styringsgruppen. Arbeidet kom så langt at det var klart for å søke om godkjenning før prosessen stoppet opp i forbindelse med at Vefsna regionalpark opphører.

Arbeidet har en tydelig sammenheng med målene i besøksforvaltningsstrategien. Det vil være uheldig dersom arbeidet som allerede er gjennomført ikke blir fulgt opp. Videreføring av prosessen fram mot Merket for Bærekraftig reisemål bør derfor tas inn i strategien, gjerne som eget tiltak i tiltaksplanen.

Samlet vurderes besøksforvaltningsstrategien som et svært positivt initiativ og et godt grunnlag for kommunens videre arbeid. Det er særlig positivt at Grane kommune arbeider helhetlig med besøksforvaltning, involverer nasjonalparkene og kobler arbeidet til kommuneplanens arealdel. En tydeligere sammenheng mellom eksisterende og nye tiltak, kommunens øvrige planverk og etablerte reiseruter som Villmarksveien vil kunne styrke strategien ytterligere. Med de foreslåtte tilleggene vil strategien gi et godt grunnlag for langsiktig besøksforvaltning og videre samarbeid mellom Grane kommune og Børgefjell nasjonalparkstyre.

Vedlegg: